

Advies van BAPN op het wetsvoorstel 55-1955 tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 wat het om niet verstrekken van voedingsmiddelen en levensnoodzakelijke niet-voedingsmiddelen betreft

Over BAPN

Het Belgisch Netwerk Armoedebestrijding (BAPN) heeft als kernopdracht om het federale beleid met betrekking tot armoedebestrijding te adviseren en te ondersteunen. Hiervoor vertrekkende we steeds vanuit de ervaringen van mensen in armoede. BAPN vertegenwoordigt vier regionale netwerken armoedebestrijding en hun aangesloten verenigingen waar armen het woord nemen, namelijk het Netwerk tegen Armoede, het Brussels Platform Armoede, le Réseau Wallon de Lutte contre la Pauvreté en Le Forum - Bruxelles contre les Inégalités.

Het wetsvoorstel 55-1955 in een notendop

Lange tijd was het economisch voordeliger voor ondernemingen om producten te vernietigen dan ze weg te schenken. Bij een schenking moesten ondernemingen nog steeds de btw op een product betalen. De wet van 30 juli 2018 bracht daar verandering. Sindsdien moeten ondernemingen geen btw meer betalen wanneer ze voedingsmiddelen bestemd voor menselijke consumptie weggeschenken aan liefdadigheidsdoelen¹. De wet van 7 april 2019 breidde deze regeling uit voor levensnoodzakelijke niet-voedingsmiddelen.²

De wetten van 30 juli 2018 en 7 april 2019 brachten wijzigingen aan in het Btw-Wetboek maar wijzigden de regelgeving betreffende de inkomstenbelastingen niet. Hierdoor loopt een onderneming vandaag het risico dat de fiscus de schenkingen als niet-aftrekbare beroepskosten kan beschouwen. Het huidige wetsvoorstel wil deze lacune opvullen en rechtszekerheid bieden aan de ondernemingen door in de inkomstenbelastingen dezelfde voorwaarden en regelgeving als in de btw-wetgeving toe te passen.

Vervolgens wil dit voorstel het wegschenken van voedsel en levensnoodzakelijke niet-voedingsmiddelen stimuleren door deze keuze financieel extra interessant te maken. Het wetsvoorstel voorziet in een belastingvermindering gelijk aan 60 % van de netto boekwaarde van gedoneerde levensmiddelen, met een maximum van 20 000 euro of 5 promille van de omzet indien dat laatste bedrag hoger is. Daar waar de voorgaande wetten ervoor zorgden dat het wegschenken van goederen aan liefdadigheden financieel niet meer nadelig was, wil dit voorstel het wegschenken van goederen financieel voordelig maken.

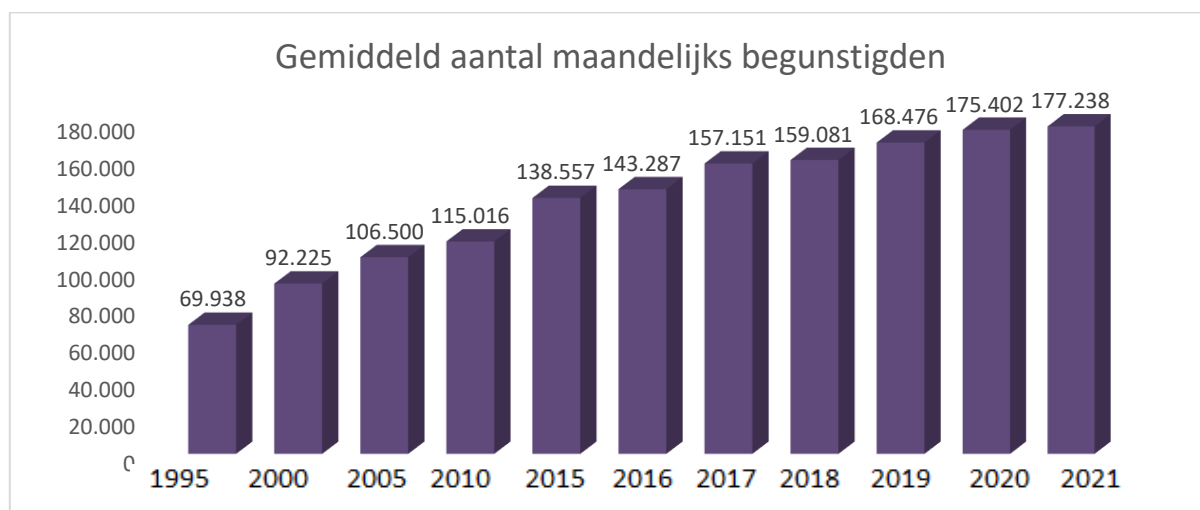
¹Met uitzondering van geestrijke dranken, waarvan de intrinsieke kenmerken niet meer toelaten dat ze, in gelijk welke schakel van het reguliere economische circuit, worden verkocht tegen de oorspronkelijke commercialisatievoorwaarde.

² Met uitzondering van goederen die op duurzame wijze kunnen worden gebruikt waarvan de intrinsieke kenmerken verhinderen dat ze, in gelijk welke schakel van het economische circuit, nog worden verkocht tegen de oorspronkelijke commercialisatievoorwaarden

Reactie van BAPN op het wetvoorstel 55-1955

Duurzaamheid wint in onze samenleving aan belang. Voedselverspilling wordt vandaag niet zomaar meer getolereerd.

Veel mensen hebben het financieel ook zeer moeilijk en kunnen levensnoodzakelijke middelen niet zelf aankopen. Zo blijkt uit cijfers van de Belgisch federatie voedselbanken dat een groeiende groep mensen afhankelijk is van voedselhulp.

Bron: Belgische federatie voedselbanken, jaarrapport 2021

Gezien de huidige context valt het vernietigen van bruikbare productieoverschotten moeilijk te verantwoorden. Mensen in armoede geven daarbij aan dat de overschotten van distributiecentra en supermarkten een goede aanvulling vormen op het vaak ééntonige aanbod van FEAD. FEAD stelt vooral conservenvoedsel en basisproducten zoals pasta, bloem, koffie,... ter beschikking. Vers fruit, groenten en vleeswaren, die toch zeer belangrijk zijn voor een kwaliteitsvol en gezond eetpatroon, ontbreken hier vaak.

Samen met mensen in armoede vinden we het een goede zaak dat het wegschenken van goederen geen financieel nadelige gevolgen meer heeft voor ondernemingen en dat de hiaten in de inkomstenbelastingen worden aangepakt. Ook het financieel aantrekkelijk maken van schenkingen is gezien de huidige context een goede zaak. We hebben hier echter ook enkele bedenkingen bij.

Geen kruimels maar rechten³

'Het geven van voedsel en kleren is als een medicament dat de pijn verzacht, maar niet geneest.' Getuigenis van een persoon met armoede ervaring.

Hoewel we de noodzaak van dit wetsvoorstel inzien, zijn we zeker niet enthousiast over het feit dat in 2022 het uitdelen van overschotten aan mensen in armoede nog steeds een politiek thema is. Zoals iemand uit onze werkgroep treffend stelde: voedselhulp verzacht de armoede maar geneest het niet.

³ Geen Kruimels, maar Rechten is de titel van een brochure met alle gegevens van organisaties in het Antwerpse die zich inzetten voor armoedebestrijding uitgegeven op initiatief van Noodhulp Onder Protest.

Voedselhulp maar ook andere vormen van liefdadigheid zijn als een kanarie in de koolmijn. Ze zijn het signaal van een falend beleid. Enkel wanneer de overheid steken laat vallen, is er nood aan liefdadigheid.

Mensen die naar de voedselbank moeten gaan, schamen zich hier vaak voor. Niemand staat graag aan de verkeerde kant van de rij, daar waar wordt genomen en niet wordt gegeven. Voedselbanken zijn liefdadigheidsprojecten die meestal werken met vrijwilligers en afhankelijk zijn van giften. Het plaatst de begunstigde dus in een afhankelijkheidspositie waarbij dankbaarheid van zijn kant verwacht wordt. Voor veel mensen in armoede, wiens grondrechten geschonden worden, voelt voedselhulp daarom zeer vernederend aan. Zij vragen immers geen resten maar rechten!

Heel wat voedselbanken beseffen dat de hulp die zij aanbieden een structureel beleid nooit kan vervangen en hebben zich daarom verenigd in het 'Platform Noodhulp onder Protest'. Samen met hen, mensen in armoede en heel wat andere middenveldorganisaties roept BAPN beleidsmakers op om structurele maatregelen te nemen. Trek de laagste uitkeringen op tot boven de Europese armoedegrens zodat iedereen een menswaardig leven kan uitbouwen en zelf in zijn basisbehoeften kan voorzien.

Specifiek met betrekking tot dit wetsvoorstel, lijkt een belastingvermindering van 60 % van de netto boekwaarde van gedoneerde levensmiddelen ons aan de hoge kant. Wij zijn van mening dat een lager percentage ook zal volstaan om ondernemingen over de streep te trekken. Dit is belangrijk aangezien de uitdagingen met betrekking tot armoedebestrijding vandaag zeer groot zijn. Minder belastinginkomsten betekent ook minder middelen om de ongelijkheden in onze samenleving structureel aan te pakken. Het lijkt ons dan ook aangewezen om deze belastingvermindering budgettaire te monitoren en desnoods nu al te verkleinen, maar zeker in de komende jaren. Daarnaast willen wij benadrukken dat de budgettaire inspanning hiervoor moet gezien worden als deel van de strijd tegen voedselverspilling en zeker niet als een maatregel in de strijd tegen armoede. Hiervoor zijn veel betere instrumenten voorhanden en dit wetsvoorstel mag dan ook niet als excuus gebruikt worden om voor deze betere instrumenten geen budget te vinden.

Conclusie

Steeds meer mensen moeten zich wenden tot een voedselbank om maandelijks rond te komen. Dit wetsvoorstel dat ondernemingen extra wil stimuleren om overschotten weg te schenken komt daarom zeker niet ongelegen. Overschotten van bijvoorbeeld supermarkten zijn daarbij een goede aanvulling op het vaak ééntonige aanbod van FEAD.

Dit voorstel, dat slechts de armoede verzacht, mag niet gezien worden als structureel beleid. Armoede en ongelijkheid verdienen een prioritaire aanpak aan de basis. We roepen daarom beleidsmakers op om de uitkeringen te verhogen tot boven de Europese armoedegrens zodat het recht op een menswaardig bestaan voor iedereen in onze samenleving gegarandeerd kan worden.